

Kolumna kompasu awaryjnego

NUMER INWENTARZA:

CMM/S/6

TYTUŁ:

Kolumna kompasu awaryjnego

AUTOR:

nieznane

CZAS POWSTANIA:

1948-1949

TYP OBIEKTU:

urządzenie

RODZAJ:

technika

WYSOKOŚĆ:

1130 mm

SZEROKOŚĆ:

860 mm

DŁUGOŚĆ:

270 mm

WŁAŚCICIEL:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

KOLEKCJA:

maszyny i urządzenia, s.s. "Sołdek"

MIEJSCE POWSTANIA:

Gdańsk, Polska

MIEJSCE POZYSKANIA:

Szczecin, Polska

MATERIAŁ:

metal, tworzywo sztuczne

TECHNIKA:

przemysł okrętowy

DZIAŁ:

Oddział Statek-muzeum "Sołdek"

LOKALIZACJA:

Statek-muzeum "Sołdek" w Gdańsku, wystawa

OPIS:

Kompas okrętowy umieszczony na rufie w sąsiedztwie steru awaryjnego w zapasowym stanowisku sterowania. Przeznaczony był do

awaryjnej nawigacji statkiem. W odróżnieniu od kolumny kompasu w sterowni, konstrukcja kolumny kompasu awaryjnego jest rozwiązana nieco inaczej. Kompensatory (nazywane również korektorami) magnetyczne nie są w kształcie kul ustawionych na podstawach, a sztabek umieszczonych w znajdujących się w miejscu podstaw horyzontalnych walcowatych pojemnikach (obecnie bez zamknięć bocznych mocowanych na śruby). Obudowa kompasu awaryjnego jest odporniejsza na oddziaływanie zmiennych warunków atmosferycznych. Kociołek z kompasem chroniony jest od góry kopułą z dwoma owalnymi okienkami z uchylnymi zamknięciami. W kolumnie umieszczony jest kompas produkcji C. Plath z Hamburga. Na tarczy układu kierującego C. Plath, znak producenta, Hamburg. Pod nazwą ręcznie dopisane: 01913, pod nazwą miasta ręcznie dopisane: 1971 rok. Na pierścieniu dociskającym kociołka wygrawerowane: 01908 i Z.M.P. Gdańsk 1971 r. Kociołek kompasu jest umieszczony w zawieszaniu kardana (dzięki temu kociołek pozostaje w pozycji poziomej podczas przechyłów statku). Przedsiębiorstwo utworzył w 1837 r. David Filby w celu handlu mapami, literaturą nautyczną i angielskimi przyrządami nawigacyjnymi w Hamburgu. Odsprzedał je następnie w 1862 r. Carlowi Plath. Plath zmienił nazwę przedsiębiorstwa i skupił się na produkcji sekstantów, kompasów magnetycznych, naktuzów i barometrów. Produkty C. Plath były wielokrotnie nagradzane, między innymi na wystawie światowej w Paryżu w 1900 r. W 1951 r. przedsiębiorstwo rozpoczęło produkcję żyrokompasów. W 2000 r. firma zmieniła nazwę na Sperry Marine, a w 2001 r. stała się częścią grupy Northrop Grumman Corporation. Kompas magnetyczny oznakowany jako C. Plath Hamburg do zastosowań w jachtach produkuje firma Hein & Feinwerktechnik GmbH z Hamburga. Opis fizyczny: Cylindryczna, osadzona na szerokiej metalowej podstawie mocowanej 3 śrubami do drewnianego podłoża na pokładzie. Na kolumnie, od strony rufy, po prawej stronie okrągła nakrętka, 2 kontakty, nad nimi mała tabliczka firmowa (nieczytelna); pod nimi pionowa, prostokątna pokrywa 53x30 cm, mocowana 8 śrubami. Górna część kolumny obracalna, w kształcie półkuli (miejsce zamontowania kompasu), przykryta dopasowanym krążkiem z blachy; z obu boków, symetrycznie, w walcowatych pojemnikach – magnesy kompensacyjne. Malowanie: kolor kremowy, pokrywa i krążek blaszany: w naturalnym kolorze metalu. S.s. „Sołdek” to pierwszy stalowy statek pełnomorski zbudowany w polskich stocznicach po drugiej wojnie światowej. Jest to jednocześnie prototyp serii węglorudowców (częściej nazywanych rudowęglowcami) B30. Armatorem s.s. „Sołdek” była Polska Żegluga Morska, a portem macierzystym Szczecin. Uroczyste podniesienie bandery odbyło się 25 października 1949 roku. Statek odbył 1476 podróży w czasie służby trwającej 31 lat i 65 dni – co stanowi rekord polskiej floty pod względem ilości rejsów z ładunkiem w podanym okresie. W tym czasie przewiózł 3,5 mln ton węgla i rudy żelaza. Odwiedził 60 portów, głównie w Szwecji i Danii, dowodzony był przez 50 kapitanów. Statek wycofano ze służby 30 grudnia 1980 r. i przekazano na muzeum w dniu 28 kwietnia 1981 roku. 17 lipca 1985 roku s.s. „Sołdek” został udostępniony do zwiedzania jako oddział Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

BIBLIOGRAFIA:

Sienicki I., Dzieje statku-muzeum „Sołdek”, Gdańsk 1988. Woliński L., Kompas magnetyczny [w:] Urządzenia nawigacyjne, praca zbiorowa pod red. Włodzisława Kona i Teresy Ciesielskiej, Gdynia 1967. Wolańska M., Kostro W., Okrętowe urządzenia nawigacyjne, Gdańsk 1979. A short history of C. Plath, [dostępny w Internecie] [http://www.sperrymarine.northropgrumman.com/Company-Information/ Corporate-History/C-Plath-History/](http://www.sperrymarine.northropgrumman.com/Company-Information/Corporate-History/C-Plath-History/) [2012-07-29] Węgrowa M., Juściński R., Eksploatacja i dowódca s.s. „Sołdek” na podstawie zasobu archiwalnego CMM i materiałów prasowych [w:] 25 lat statku-muzeum „Sołdek”. Sympozjum w Centralnym Muzeum Morskim w Gdańsku, 6 listopada 2006 roku, Studia i materiały Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku, Gdańsk 2008.

CKWS
CENTRUM KONSERWACJI
WRAKÓW STATKÓW

NARODOWE
MUZEUM
MORSKIE
w Gdańsku

WIRTUALNE
MUZEUM
MORSKIE

Copyright © 2016 Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku. Niektóre prawa zastrzeżone

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Projekt Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – budowa infrastruktury kultury Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

WSPARCIE UDZIELONE Z FUNDUSZY NORWESKICH I FUNDUSZY EOG, POCHODZĄCYCH Z ISLANDII, LIECHTENSTEINU I NORWEGII, ORAZ ŚRODKÓW KRAJOWYCH.
POLITYKA PRYWATNOŚCI